

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. II. Resolvuntur argumenta contraria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

hanc acceptationē dupliciter intelligi posse, unam quodammodo actualem, quæ est ipsamet observantia legis: eam enim servandō, eo ipso acceptatur. Altera est approbatio legis tanquam justæ, quæ ad obligationem, aut ipsam observationem subditos excitat. Ea verò approbatio iterum duplex est: prima est iudicium quoddam de legis æquitate, & ejus utilitate, quia non modò justa in se, sed populo commoda, atque utilis judicatur: Altera est consensus voluntatis, quæ legislatori edicenti acquiescit, & obligationi, quam videt sibi per illam legem imponi: quibus positis:

194. Ad quæstionem initio §. propositam Resp. 1. In lege civili ad ejus constitutionem nullam ex modo dictis acceptationem populi esse necessariam; ita Suarez l. 3. de Legib. d. 13. f. 1. & 5. cum alijs. Nam vel potest Princeps justè populum sibi subjectum adstringere, ut acceptet, ac exequatur legem à se latam, quæ habeat ceteras conditiones legis justæ, vel non? si potest; ergo populi acceptatio non est necessaria; si non potest; habet potestatem diminutam, ac inefficacem ad regendum populum, quod admitti non potest. Nam sic in nullo casu posset Princeps populum sibi subjectum, etiam sine causa legitima reluctantem adimplere legem, etiam justissimam, pænis justè compellere ad legis observantiam, quod manifestè repugnat rectæ gubernationi, & ordini in quavis communitate bene ordinata. Et ideo complures ex authoribus, qui docent, leges civiles, ut valeant, requirere acceptationem populi, hoc non tribuunt defectui potestatis in Principe laico; sed potius, voluntati ejus, nolentis obligare subditos independenter à populi consensu. Licet enim Princeps laicus potestatem acceperit à populo, ut multi volunt, (à quo liberè electus est) & hic potestatem ferendi leges concessam poterit restringere sub conditione, si populus legem acceptet; quia tamen non constat de hac restrictione, pactum illud inter Principem, & populum, tenet absque illa conditione. Nam ubi constat de pacto, & non constat de conditione, pactum tenet sine omni conditione. Confirmari potest discurrendo de singulis. Nam acceptatio actualis, quæ est ipsa legis obser-

vantia supponit legem totam, ac ejus obligationem; non enim obligat, quia observatur; sed observatur, quia obligat; unde talis observantia est potiùs effectus legis, & obligationis; cum ista inducat illam; &c.

Resp. 2. in lege civili, ut firmitatem obligandi obtineat, requiri, quòd defecto acceptetur, hoc est (cum lex urget) in usum, & observantiam deducatur; secus, cessare illius obligationem desuetudine completà secundum dicta à n. 190. Ratio est, quia desuetudine legitimâ, & completâ, legis obligatio impediti, & abrogari potest, ut constat à n. 189. ergo ut firmitatem suam in obligando retineat, seu vim obligandi contineat, necesse est, illam in usum, & observantiam deduci, cum urget; dixi firmitatem, hoc est vim semel captæ obligationis etiam deinceps continuet; non autem primum, ut vim acquirat. Dixi 2. desuetudine completâ. Nam antequam legis non observantia completa sit juxta n. 190. & seq. contravenientes Peccant. Non enim est, unde excusentur: non ex voluntate legislatoris nolentis obligare; cum intendat potiùs legem suam stabilire: non etiam ex non usu, & desuetudine; hæc enim, nisi legitimè completa sit, non habet vim impediendi, vel abrogandi legem: ergo.

§. II.

Resolvuntur argumenta contraria.

196. Contra prædicta dices 1. Potestas legislativa in Principe laico, est immediatè à populo, illi communicata sub conditione, si populus in legem consentiat; ergo ante hunc consensum lex civilis nondum est essentialiter constituta. Sed nego universaliter antecedens; nam hoc fallit in Principe, qui Regnum aliquod in bello justo vi, & armis occupavit, ut rectè notat Cardenas in Crisi Theol. tr. 1. de legib. d. 29. n. 46. deinde Resp. 2. N. ant. quoad ly sub conditione, si populus in eam consentiat; cujus ratio est ex n. 194. Aliàs enim populus potiùs se regeret, non autem Rex regeret adæquatè populum; & populus subesset, quando vellet, ut diximus n. cit.

197. Dices 2. quando major pars communitatis legi resistit, est moraliter certum, legem

legem bono communi esse disconvenientem; consequenter non esse justam, & obligantem ex n. 84. ergo, ut iusta sit, & obligans, consequenter essentialiter constituta, necessarium est, quod ei major pars populi non resistat. Resp. dupliciter fieri posse, quod ei populus, vel totus vel major pars resistat. 1. *rationabiliter*, & ex iusta causa. 2. *non rationabiliter*, nec ex iusta causa. Ex hoc Resp. cum distinctione, & concedo legem putè humanam, & civilem non obligare in casu, quo ei, saltem major pars communitatis, *ex iusta, & rationabili causa, moraliter certa, resistit*; non autem secus. Nam ex eo præcisè, quod lex gravis sit, non evadit iusta resistentia; cum illud gravamen lege impostum exigi possit à gravi necessitate boni communis, ac Reipublicæ conservandæ V. n. 92.

198. Dixi 1. si resistentia sit *rationabilis*, & *iusta*; ratio est ex n. 84. quia revera legislator humanus, populo *rationabiliter* resistente ipsi legi, non potest præsumi eo casu nihilominus velle obligare, Dixi 2. si resistat ex causa iusta, *moraliter certa*. Nam, ubi est dubium, num adsit iusta causa parendi legitimo superiori (cum hic sit in possessione potestatis legislativæ, & debita, sibi subjectionis à suis) impediri licite non potest, ubi morali certitudine de lege constat, & abest moralis certitudo de legis injustitia. Ex hoc sequitur, quod, quando major pars communitatis, sciente, nec puniente, cum posset, Principe non observat legem, reliquos excusari ab observatione legis, licet nondum elapsum sit sufficiens tempus, alioquin necessarium, ut contra talem legem sit præscriptum; sic Castropal. *cit. p. 1. tr. 3. d. 1. p. 13 n. 12*. Quia tali casu minor pars communitatis merito præsumit de tacito consensu Principis.

199. Dices 3. certum est, legem latam sub expressa conditione, *si populus acceptaverit*, non esse plenè constitutam, populo non acceptante; at Princeps Laicus, hoc, & non alio modo potest ferre legem; quia sic, & non aliter accepit à populo potestatem legislativam; nam potestatem illi populus contulit, ut ferat leges eo modo, qui est aptior populo, cuius bonum tenetur ipse respicere in ferenda lege; at modus ferendi legem solum sub ea con-

Tom. I.

ditione, talis est, nam populus melius cognoscet, quod sibi utile, vel inutile sit, quam legislator: ergo.

Deinde potestas regia, quondam à populo translata fuit eà conditione, ut ferret quidem leges, sed Reipublicæ commodas, & utiles; alioquin se ad obsequendum, & servandas leges minimè teneri, ideòque Julianus juris consultus *l. de quibus 32. §. 1. D. de legibus dixit*; leges nullà alià ex causà nos tenere, *quam quod iudicio populi receptæ sunt*, consentitque Papinianus, dum, ut alias, retuli, legem vocavit ex Demostenie *is póleos cínin synthicin*, communem reipublicæ sponcionem, quasi cives collatis inter se suffragijs, ad ejus præscriptum vitam spondèant, quæ Juliani & Papiniani dicta, nequaquam passus esset in corpus Digestorum, quod confici curavit, referri Justinianus, si ejusmodi populi iudicio, & tacito consensu existimasset, suam auctoritatem infringi.

Ad argumentum in n. 199. Resp. data majore; N. min. cujus ratio est ex dictis, n. 194. & constabit etiam ex seqq. Hinc ad alterum Resp. tacitam illam conditionem potestati legum-lativæ, ut commodas, & utiles civibus leges duntaxat ferat, non à populo positam, sed ex sua natura inesse, cum Princeps teneatur omnino subditorum commodis providere, itaque ferat ipsa æquitas, sapienter enim Ammian. *lib. 19. Finis iusti imperij, ut sapientes docent, utilitas obedientium estimatur, & salus quod hausit ex Platone lib. 5. politicor. & ab Aristotele lib. 8. Ethicor. ad Nicomachi. qui ait, id spectare ad Principes, quod communiter conducit Reipublicæ. Quare Instianus rescribens ad Senatam Constantinopolit. l. unica §. 14. C. de caducis tollendis, ait: quod communiter prodest, hoc private nostra utilitati preferendum esse censemus; nostrum esse proprium, subjectorum commodum imperialiter existimantes. Et ne plura congeram, audi Ciceron. *lib. 1. offici-or.* Omnino, qui reipublicæ præfuturi sunt, duo Platonis præcepta teneant, *ut, quid quid agunt, ad eam referant, obliti commodorum suorum: alterum, ut totum corpus reipublicæ curent, ne dum aliquam partem tueantur, reliquam deserant.**

Ex hoc autem aliud non sequitur, quam
G prin-

Principi unam Reipublicæ curam omnibus alijs præhabendam, ipsique, non privatis commodis, sed subditorum, maxime studendum, consequenter prudentiâ summâ, & æquitate in ferendis legibus utendum esse: & si necessitas graviore aliquando functiones exigat, illas tamen quantum fieri poterit, humanitate temperandas. Inde tamen non sequitur, illum à consensu, approbatione, & acceptatione populi in suis edictis pendere, aut invitis non posse leges statuere, quamvis nihil injustum valeat statuere; alioquin populi esset de statutorum æquitate, & utilitate judicare, & illa vel accipere, vel abijcere, quod absurdissimum foret; cum & sapissimè plebs ineptissimè judicet, & æquum arbitretur, quod iniquissimum est. si autem necessaria foret approbatio Universalitatis in Comitijs generalibus, vel optimatum, plebe reluctante foret eadem difficultas, quæ in Principe; proinde vix ulla lex fortiretur effectum.

202. Dices 4. in c. *In istis 3. dist. 4.* expressè dicitur: *leges instituntur, cum promulgantur; confirmantur, cum moribus utentium comprobantur;* ergo leges non acceptatæ nõ obligant. Verùm ex hoc textu non probatur, valorem, & efficaciam legis, ab acceptatione dependere, 1. quia hic textus non habet auctoritatem Canonis, tamen si aliqui eum attribuunt D. Augustino, quòd additus sit post verba sancti; in re tamen non est D. Augustini, sed Gratiani, ut observat Suarez l. 3. de legib. c. 19. n. 1. Deinde esto haberet vim canonis; communiter tamen responderetur, leges moribus firmari *de facto*; non autem *de jure*. Unde sicut *mores legi contrariæ* infirmant, ac tandem abrogant, tacito nimirum legislatoris consensu; vel completâ præscriptione; sic *mores legi conformes eâ* confirmant, sed non constituunt.

203. Nec juvat, quod ibid. Subjungatur: *unde illud Telesphori Papæ, quo decrevit, ut Clerici generaliter à quinquagesima jejünandi propositum susciperent, & à carnibus, & delicijs abstinerent, quia moribus utentium approbatum non est, aliter transgressionis reos non arguit.* Nam, vel est sensus, ideo non obligare decretum Telesphori; *quia non fuit acceptatum?* vel, *quia annuentibus Pontificibus, consuetudine contrariâ, fuit abrogatum?* Si

dicas hoc *secundum*; nihil prodest. Nam *acceptatio, & consuetudo populi* diversa sunt, ut rectè notat Cardenas cit. tr. 1. in *Crist Theol. D. 29. n. 57.* Illa enim explicat contravenientiam legis, quin importet *tempus certum, cum legislatoris consensu legali*; quod tamen explicat *consuetudo* habens vim abrogandi legem; ergo licet decretum illud abrogatum sit *consuetudine*; non tamen probat, quòd *non acceptatione*, nisi confundas hanc cum illa, & si hoc dicas, adhuc non probas, *acceptationem* esse de substantia legis; quia nec de *consuetudine* id dici potest; hæc enim non tollit, nisi *firmitatem*, seu continuationem, ex n. 139.

Si autem dicatur *primum*; *ly quia non fuit acceptatum*, vel intelligitur *consentientibus saltem tacitè Pontificibus*; vel *invitis*; at hoc dici non potest; ergo illud. Si autem ex eo præcisè decretum illud desijt, quia acceptatum non est, dissimulantibus Pontificibus, non probatur acceptatio esse necessaria ad valorem, & efficaciam legis, ergo. Prima major probatur: nam in c. *denique, dist. 4.* S. Gregorius Magnus, agens de eodem decreto Telesphori, & consuetudine illi opposita, dicens: *Unde nec à tali consuetudine* (nimirum, comedendi carnes à dominica quinquagesimæ) *averti possunt*, subjungit: *& ideo cum venia* (nimirum indulgentiâ, seu dissimulatione) *relinquendi sunt, ne fortè peiores existant, si à tali consuetudine prohibeantur.* Ut enim ait Salomon: *qui multum emungit, elicit sanguinem.* Ex quo clarè patet, quòd decretum illud Telesphori firmitatem non habuerit, sed abrogatum sit, non attribui *non acceptationi*, sed *contrariæ consuetudini, cum venia Pontificum.* Talem autem consuetudinem habere vim abrogandi legem, etiam validam, & rectè, plenèque constitutam, etiam usu prius receptam constat ex n. 189.

Demum ex ipso textu cit. c. *In istis*, de quo n. 203. constat nullam auctoritatem tribui *non acceptationi*, sed Pontificum duntaxat indulgentiæ; qui, si non fuisset justus metus, quòd *peiores existant*, si pœnis eorum resistentiam coercere vellent, censuris, & pœnis Ecclesiasticis eos ad dictæ legis observantiam etiam invitos cogere potuissent, ut constat ex facto in plurimis

rimis casibus, ubi mala graviora timenda non sunt. Et ideo nihil ad hunc finem probatur, etiam ex illo textu, qui habetur in c. *cum olim*, 6. de Cleric. conjugat. ubi dicitur, nos igitur attendentes, quod orientalis Ecclesia *votum continentie non admittit &c. mandamus, si aliud impedimentum canonicum non obsistat, ad confirmationem, & consecrationem ejusdem procedas*; ex quo textu aliqui deducunt, quod unica causa ab ipso Pontifice allegata, *que Græcos à voto continentie excusat*, fuerit, quod legem *non admiserint*, hoc est, non receperint; cum ergo id procedat in lege tam gravi, tanti momenti, ac honestatis, & alias ubique locorum recepta, quanto magis obtinebit in legibus minoris momenti, & necessitatis.

206. Ex hoc, inquam, textu non probatur, valorem, & efficaciam legis dependere ab acceptatione subditorum; nec in dato casu, *unicam causam*, Græcos exculantem, fuisse, *quod non admiserint*: sed solum, *quod Pontifex illos cogere noluerit*, ad vendendam continentiam, illisque contrarium volentibus *annuerit*, præcipue, quod tempore Innocentij antiquissima esset consuetudo, non emittendi illud votum in Ecclesia Orientali; quo casu, si lex contrarietur tam antiquæ consuetudini, Pontifices facilius mitigant leges suas, & consuetudini cæteroque non prævæ indulgenti consensu suum, ut dicemus n. 208. ergo nihil etiam ex hoc textu probatur, invito etiam legislatore, solius acceptationis defectu, legem non habere valorem, & efficaciam.

207. Dices §. *l. de quibus. 23 ff. de legib.* Julianus ait: *ipsa leges nulla alia ex causa nos tenent, quam quod iudicio populi receptæ sint*; ergo leges civiles iudicio populi non receptæ, seu acceptatæ nos non obligant; quia sic deficit unica causa nos tenendi, seu obligandi. Resp. dupliciter hunc textum intelligi posse 1. Quod hoc sit *ex natura legis*, tanquam aliquid substantialiter requisitum, ut dicatur plenè constituta. 2. Non quod sit de natura legis, sed quod solum, *ex benigna interpretatione voluntatis in legislatore*, nolente legem suam firmitatem obtinere, nisi populi iudicio per legis observantiam, & usum comprobetur.

208. In primo sensu textus male accipitur, & perperam explicatur: quia satis aperte constat, id esse contra intentionem Principum

Tom. I.

laicorum; tum, quia id arguit defectum efficacis potestatis, omnino necessariæ ad rectam gubernationem; tum, quia sic liberum esset subditis obedire, ubi, & quando volunt, quo vinculum debitæ subjectionis omnino tolleretur; quo casu essent subditi solum, quantum vellent; quod sanè plurimas, easque graves omnino turbationes causare aptum est in republica, ut constat experientiâ. In secundo autem sensu admitti potest; cum vis obligativa *non à iudicio populi*, cujus est parère, non iudicare, sed à legitima voluntate superiorum in legem derivetur, ergo cum superior declarat, se nolle, quod lex sua in actu secundo liget subditos, nisi facta ab ipsis comprobetur, quod quidem in rebus perquam onerosis, & antiquæ consuetudini non prævæ, contrarijs merito præsumi potest (cum ea potestas non sit in destructionem, & ruinam, sed in ædificationem boni communis) independenter ab exercitio, quo lex in usum deducatur, non obligabit, non naturam legis, tanquam indigeret ea populi comprobatione, sed veniam Principis eo casu, populo ex benignitate suâ cursum dictæ consuetudinis indulgentis, aut novo legis onere gravare nolentis.

Et hæc præsumptio solum locum habet, ubi adest rationabilis, & iusta causa, propter quam communitas contra legem se opponit. Nam legislator nunquam prudenter præsumi potest, etiam tacite consentire in transgressionem, consequenter abolitionem legis à se conditam, nisi quando adest rationabilis, & iusta causa, legem hinc & nunc non deducendi in observantiam; opposita enim voluntas manifestè repugnat voluntati, quam legislator habet in condenda lege; cum hæc fundetur in voluntate, quam habere debet, per leges suas providendi bono communi, ac ejus conservationi. Quare dicta præsumptio cessat, ubi Princeps populum parère reluctantem, etiam opinione iustæ causæ in contrarium, nihil ominis ad legis observantiam compellit, nisi manifesta sit iniustitia legis, quia possessio stat pro legislatore. Hinc

Ad objectionem ex *l. de quibus.* in n. 207. Resp. cum dist. leges ex nulla alia causa nos tenent, quam quod iudicio populi, *dependenter ab indulgentia Principis*, receptæ sint, C. *independenter ab indulgentia Principis*, N. ant. Ratio constat

G 2

ex di-

ex dictis, & confirmari potest ex eo, quia textus non loquitur de obligatione legis, quam ipsa lex inducit, cum debite promulgata est; sed de obligatione legis *continuata, & perseverante*; hoc enim sonat: quod iudicio, seu, ut alias dicunt, *moribus populi* receptæ sint; quod appellat legem deductam in usum, & consuetudinem. Quid verò dicendum, quando communitas supplicat principi pro suspensione, vel abrogatione legis, an, dum à Principe detur resolutio, interim obligent? dicemus à n. 224. Et ex his patet etiam responsio ad rationes sententiæ, requirentis acceptationem populi tanquam conditionem essentialem ad substantiam legis, de qua superius.

§. III.

An in lege Ecclesiastica necessaria sit acceptatio populi?

211. **S**upponendum ex dicendis à n. 233. in Legislatore tam Ecclesiastico, quam civili, esse potestatem obstringendi subditos ad acceptandam, & observandam legem à se conditam, & debite promulgatam; unde quæstio est in præsens, an valor & efficacia legis Ecclesiasticæ sic dependeat ab acceptatione populi, ut eâ seclusâ non habeat valorem, & efficaciam invitos obligandi, licet ritè publicata sit, & per cognitionem debitam subditis applicata? In hac re dico cum P. de Cardenas *cit. n. 56.* defacto nullum esse canonem, vel legem, aut constitutionem, Ecclesiasticam, quæ dicat, vel declaret expressè, ut lex Ecclesiastica, postquam ritè promulgata est, & munita reliquis ab acceptatione subditorum distinctis, & cognita, inducat vim obligandi in actu secundo generaliter, *expectandam esse populi acceptationem, seu hanc esse de natura, & substantia legis Ecclesiasticæ*, nam omnes canones in contrarium allegari soliti, loquuntur de casu duntaxat singulari, ubi ex indulgentia legislatoris factum est, quod in *tali* casu, vel *talis* lex constituta non obstrinxerit, ut constat ex dictis à n. 202. ubi responsum est ad eos canones, quibus contrarij nituntur. In idem recidit *L. de quibus*, ut constat ex n. 207. præterquam, quod in modo ferendi legem, Ecclesiastica non necessariò sequatur jus civile, ut

diximus n. 178 Unde licet hoc necessarium foret in lege civili, non tamen obtineret in Ecclesiastica. Existimo tamen eum eodem n. 65. valde probabiliter dici, etiã leges Ecclesiasticas non obligare ante *communem* acceptationem ex benigna interpretatione Legislatoris Ecclesiastici, *quando causa rationabilis subest*; non autem quasi hoc necessarium sit ad valorem, ac efficaciam legis. Unde, ubi hæc præsumpta voluntas ex contraria illius voluntate constat (ut, cum urget legis observantiam) hæc præsumptio non habet locum. Ratio huius est ex dictis à n. 209 Et ideo dicendum, etiam legem Ecclesiasticam impediri posse (*ne firma sit*) defuetudine ritè completa. Constat hoc ex dictis à n. 189. Ex eo autem, quod sic impediri possit à *firmitate*, seu *obligationis inductæ continuatione*, non sequitur, quod antecederet ad talem defuetudinem, & non acceptationem, non fuerit essentialiter constituta, cum etiam lex omnino valida, & essentialiter constituta, tempore subsequenti per legitimam consuetudinem, à firmitate sua impediri, & omninò abrogari possit, ut dictum est à n. 189. & 190.

Si autem lex Ecclesiastica (idem est de civili) per continuatam inobservantiam, & defuetudinem, præsertim ignorante Principe, quoad obligationem abrogata est, & à Principe, seu legislatore innovetur, & quasi reproducat, urgendo deinceps illius executionem, dicendum est, subditos etiam invitos obligari, suppositis cæteris conditionibus justæ legis; Sic etiam *Lessius l. 2. Just. c. 22. n. 98. Covar. l. 2. Variarum, c. 16. n. 6. §. Quanto*, & alij. Nam in hoc casu cessat ratio, propter quam lex non acceptata, secundum auctores contrarios non obligat, nimirum præsumpta voluntas legislatoris dissimulantis inobservantiam legis; nec aliquis canon extat, qui pronuntiet, eam acceptationem legislatoris, vel ex natura legis id exigere; & aliunde legislator subditos etiam invitos simpliciter pœnis cogere potest ad obedientiam, ut diximus n. 194. & seqq.

Dixi: *nullum esse canonem, qui generaliter suspendat legis vim obligandi, seclusâ populi approbatione*. Nam idem etiam de lege canonica probant eadem rationes, quibus usi sumus à n. 185. pro lege civili;